

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

RESPONDENTNÍ PROSTŘEDKY ŠPANĚLSKÉHO SUPERLATIVU ABSOLUTNÍHO  
(KONTRASTIVNÍ KORPUSOVÁ ANALÝZA)

Vedoucí práce: PhDr. Jana Pešková, Ph.D.

Autor práce: Karolína Kročková

Studijní obor: Španělský jazyk a literatura, Anglický jazyk a literatura

Ročník: 3.

Prohlašuji, že jsem autorkou této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala samostatně a výhradně s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 1. 5. 2022

Karolína Kročková

### **Poděkování:**

Na tomto místě bych ráda poděkovala paní PhDr. Janě Peškové, Ph.D., za odborné vedení, cenné rady, trpělivost, průběžné konzultace a podporu při psaní bakalářské práce. Také bych chtěla poděkovat rodině za podporu během celého studia.

## **Anotace**

Tato bakalářská práce se zabývá především španělským superlativem absolutním a problematikou jeho překladu do českého jazyka. V teoretické části je v obecné rovině představena obecná charakteristika, klasifikace a stupňování přídavných jmen a následně je velmi podrobně pojednáno o superlativu absolutním. V praktické části je vydefinován a vyexcerpován reprezentativní vzorek pro daný jazykový jev a je sledována jeho vzájemná correspondance v obou jazycích, a to na základě provedení korpusové analýzy v Českém národním korpusu InterCorp. Cílem práce je shromáždění jazykových prostředků užívaných pro překlad superlativu absolutního a jejich četnost.

**Klíčová slova:** superlativ absolutní, přídavné jméno, korpusová analýza, InterCorp

## **Annotation**

This bachelor thesis deals mainly with the Spanish absolute superlative and the issue of its translation into the Czech language. In the theoretical part, the general characteristics, classification and gradation of adjectives are introduced in general, and then the absolute superlative is discussed in great detail. In the practical part, a representative sample for a given linguistic phenomenon is defined and excerpted, and its mutual response in both languages is monitored, based on a corpus analysis in the Czech National Corpus InterCorp. The aim of the work is to collect the language means used for the translation of the absolute superlative and their frequency.

**Key words:** absolute superlative, adjective, corpus analysis, InterCorp

## Obsah

Úvod.....	8
1 Teoretická část.....	9
1.1    Přídavná jména .....	9
1.2    Superlativ absolutní .....	12
1.3    Kontrast s polštinou a češtinou .....	16
1.4    Překlad superlativu absolutního do českého jazyka .....	16
2 Praktická část.....	18
2.1    Zvolení 5 nejfrekventovanějších superlativů absolutních .....	18
2.2    Korpusová analýza španělsko-českých textů .....	22
2.2.1 Superlativ absolutní <i>muchísimo</i> * .....	22
2.2.1.1 Superlativ absolutní <i>muchísimo</i> * v subkorpusu <i>Core</i> .....	22
2.2.1.2 Superlativ absolutní <i>muchísimo</i> * v subkorpusu <i>PressEurop</i> .....	24
2.2.1.3 Superlativ absolutní <i>muchísimo</i> * v subkorpusu <i>Subtitles</i> .....	24
2.2.2 Superlativ absolutní <i>mismísimo</i> * .....	26
2.2.2.1 Superlativ absolutní <i>mismísimo</i> * v subkorpusu <i>Core</i> .....	26
2.2.2.2 Superlativ absolutní <i>*mismísimo</i> v subkorpusu <i>PressEurop</i> .....	28
2.2.2.3 Superlativ absolutní <i>*mismísimo</i> v subkorpusu <i>Subtitles</i> .....	29
2.2.3 Superlativ absolutní <i>larguísimo</i> * .....	30
2.2.3.1 Superlativ absolutní <i>larguísimo</i> * v subkorpusu <i>Core</i> .....	30
2.2.3.2 Superlativ absolutní <i>larguísimo</i> * v subkorpusu <i>PressEurop</i> .....	32
2.2.3.3 Superlativ absolutní <i>larguísimo</i> * v subkorpusu <i>Subtitles</i> .....	32
2.2.4 Superlativ absolutní <i>altísimo</i> * .....	33
2.2.4.1 Superlativ absolutní <i>altísimo</i> * v subkorpusu <i>Core</i> .....	33
2.2.4.2 Superlativ absolutní <i>altísimo</i> * v subkorpusu <i>PressEurop</i> .....	34
2.2.4.3 Superlativ absolutní <i>altísimo</i> * v subkorpusu <i>Subtitles</i> .....	35
2.2.5 Superlativ absolutní <i>bellísimo</i> * .....	36
2.2.5.1 Superlativ absolutní <i>bellísimo</i> * v subkorpusu <i>Core</i> .....	36
2.2.5.2 Superlativ absolutní <i>bellísimo</i> * v subkorpusu <i>PressEurop</i> .....	37
2.2.5.3 Superlativ absolutní <i>bellísimo</i> * v subkorpusu <i>Subtitles</i> .....	37
2.2.6 Výsledky první korpusové analýzy.....	38
2.3    Korpusová analýza česko-španělských textů .....	39
2.3.1 Přídavné jméno <i>překrásn</i> * .....	39
2.3.2 Přídavné jméno <i>dlouhatánsk</i> * .....	40
2.3.3 Přídavné jméno <i>předlough</i> * .....	41

2.3.4 Přídavné jméno <i>samotn</i> *	42
2.3.5 Spojení 2 příslovčí <i>strašně moc</i>	43
2.3.6 Výsledky druhé korpusové analýzy	45
Závěr	46
Resumen	48
Seznam použité literatury	50
Elektronické zdroje	51

## Úvod

Tato práce se zabývá španělským superlativem absolutním a problematikou spojenou s jeho překladem. Překlad superlativu absolutního je zajímavým a atraktivním tématem právě proto, že český jazyk jím nedisponuje a rozlišuje pouze tři stupně gradace přídavných jmen. Následkem tohoto „handicapu“ českého jazyka je ale velká řada rozdílných překladů s využitím různých jazykových prostředků. Cílem této práce je právě demonstrace těchto jazykových prostředků, jejich četnost a ukázka toho, jak je vlastně možné tuto, v českém jazyce neexistující, kategorii přeložit.

První část práce se věnuje teoretickému rámci přídavných jmen. Nejprve je pojednána jejich obecná charakteristika, klasifikace a stupňování, a poté je velmi podrobně popsána kategorie superlativu absolutního, tzn. jeho obecná charakteristika, tvoření, povaha a knižní a hovorové tvary. Následně je popsán kontrast španělského jazyka se slovanskými jazyky, a to konkrétně s češtinou a v malé míře i s polštinou. Poslední kapitolou teoretické části je samotné nastínění překladu superlativu absolutního do češtiny.

V druhé, praktické, části je provedena podrobná korpusová analýza zaměřující se na různé způsoby překladu španělského superlativu absolutního do českého jazyka a následně je také provedena korpusová analýza zabývající se překladem českých textů do španělštiny. V první kapitole praktické části je podle *Českého národního korpusu* zvoleno 5 nejfrekventovanějších příkladů superlativu absolutního. V následující kapitole je každý jeden zvolený superlativ absolutní analyzován v rámci 3 subkorpusů. Mezi tyto subkorpusy patří subkorpus *Core*, *PressEurop* a *Subtitles*. Ve třetí kapitole je korpusová analýza provedena opačným směrem. To znamená, že analýze jsou podrobeny české texty, s důrazem na přídavná jména a příslovce, a jejich španělské překlady, ve kterých je monitorováno užití superlativu absolutního.

V případě překladu španělského superlativu absolutního má korpusová analýza 2 cíle. Prvním cílem je zjistit frekvenci superlativu absolutního podle typu textu, tzn. umět odpovědět na otázku, zda se superlativ absolutní vyskytuje ve stejném množství ve zvolených subkorpusech. Druhým cílem je porovnání způsobu překladu v jednotlivých funkčních stylech, tedy určení konkrétních jazykových prostředků, které jsou v daném subkorpusu využity k překladu superlativu absolutního. Cílem korpusové analýzy v případě překladu českého textu do španělštiny je indikovat přítomnost či absenci superlativu absolutního ve španělském překladu.



# 1 Teoretická část

Superlativ absolutní je zpravidla utvářen od přídavných jmen, a proto se tato kapitola bude věnovat popisu slovního druhu přídavných jmen. Nejprve bude pojednána jejich obecná charakteristika, klasifikace a stupňování, a poté bude velmi podrobně rozebrána kategorie superlativu absolutního. Následně bude popsán kontrast španělského jazyka se slovanskými jazyky, a to konkrétně s češtinou a v malé míře i s polštinou. Poslední kapitolou teoretické části bude samotné nastínění překladu superlativu absolutního do češtiny.

## 1.1 Přídavná jména

### Obecná charakteristika

Přídavná jména jsou velmi důležitou a nezbytnou součástí každého jazyka. Slouží nám jak k popisu či specifikaci, tak k porovnávání kvalit a vlastností osob či věcí. Díky přídavným jménům můžeme identifikovat, zda je něco velké, malé, větší nebo největší. Přídavná jména tedy determinují nějaký člen, kterým je většinou podstatné jméno.

### Klasifikace přídavných jmen

U přídavných jmen není kategorie rodu, na rozdíl od podstatných jmen, vždy obsažena v jejich tvaru, a tak je můžeme rozdělit do dvou kategorií. První kategorií jsou přídavná jména jednovýchodná, španělsky „*adjetivos monocatalécticos*“, na základě jejichž tvaru nepoznáme, zda pojmově vymezují podstatné jméno mužského či ženského rodu. Druhou kategorií, která ve španělštině převládá, jsou potom přídavná jména dvojevýchodná neboli „*adjetivos dicatalécticos*“, která mají zvláštní exponenty pro kongruenci s mužským či ženským rodem.

	<b>přídavná jména jednovýchodná</b>	<b>přídavná jména dvojevýchodná</b>
<b>podstatné jméno rodu mužského</b>	<i>libro interesante</i>	<i>libro nuevo</i>
<b>podstatné jméno rodu ženského</b>	<i>revista interesante</i>	<i>revista nueva</i>

Tabulka č. 1: Přídavná jména jednovýchodná a dvojevýchodná (Čermák a Zavadil, 2010, s. 174)

Podle významu se pak španělská přídavná jména dělí do dvou velkých kategorií, z nichž se každá následně rozvětluje do dalších subkategorií. První skupinou jsou přídavná jména kvalitativní, která pojmenovávají kvalitu či příznak podstatného jména, které vyplývají ze subjektivního postoje k němu. Přídavná jména patřící do této skupiny se dají stupňovat, mohou vytvářet tvary superlativu absolutního a můžeme je spojovat s příslovci měrovými, například:  *muy severo* nebo  *bastante raro*. První subkategorií této skupiny přídavných jmen jsou kvalitativní přídavná jména kvalifikační, která „*pojmenovávají kvalitativní příznak substance bezprostředně, nevztahově*“. (Čermák a Zavadil, 2010, s. 177) Druhá subkategorie, nazvaná kvalifikační přídavná jména relačně kvalitativní, zahrnuje přídavná jména, jejichž význam, jak Čermák a Zavadil popisují ve své gramatice, obsahuje i prvek vztahu k jevu pojmenovanému fundujícím slovem. (2010, s. 177) Druhým významným celkem na základě významu přídavných jmen jsou přídavná jména relační. Jak už název napovídá, zástupci této skupiny popisují vlastnost, jež vyplývá ze vztahu k jinému jevu. Základem je tedy určitá relace, vztah. Jelikož u vztahu není možné posoudit intenzitu, zástupci této skupiny se nedají stupňovat, ani nemohou být doprovázeni měrovými příslovci. Podle toho, jakou cestou vyjádříme vztah, dělíme přídavná jména relační do dvou podcelků. Přídavná jména klasifikačně relační jsou ta, která jsou odvozena od jevu, který popisují. Je třeba říci, že španělština, na rozdíl od češtiny, není na tato přídavná jména příliš bohatá a ve většině případů tyto výrazy převzala z latiny. Příkladem může být španělské podstatné jméno *ciudad*, ze kterého není španělština schopná odvodit přídavné jméno klasifikačně relační, a tak využívá slovo převzaté z latiny, a to sice *urbano*. Druhým podcelkem jsou přídavná jména obecně relační, která „*nepojmenovávají jen vlastnosti vztahující se k substanci, nýbrž vztah sám v zobecněné podobě, a to jako vlastnost substance*.“

<b>kvalitativní přídavná jména kvalifikační</b>	<i>impuro, pequeñito, rojizo</i>
<b>kvalifikační přídavná jména relačně kvalitativní</b>	<i>gracioso, valeroso, monumental</i>
<b>přídavná jména klasifikačně relační</b>	<i>escolar, europeo, andaluza</i>
<b>přídavná jména obecně relační</b>	<i>cierto, determinado, disitinto</i>

Tabulka č. 2: Rozdělení přídavných jmen podle významu (Čermák a Zavadil, 2010, s. 178)

## Stupňování přídavných jmen

K tomu, abychom mohli kvality jednotlivých jevů porovnat či srovnat, nám slouží proces stupňování přídavných jmen. Jak již bylo zmíněno, tento proces je možný pouze u přídavných jmen kvalitativních a je tvořen 3 stupni.

### Pozitiv

Jak uvádí Čermák a Zavadil, pozitiv neboli první stupeň je takový stupeň, ve kterém přídavné jméno neudává míru vlastnosti, ale pouze ji pojmenovává, například: *caro* nebo *pequeño*. (2010, s. 180)

### Komparativ

Komparativ neboli druhý stupeň využíváme k tomu, abychom porovnali dva dané jevy. Například: „Karla je krásnější než Klaudivie – Carla es más guapa que Claudia“. Jak popisuje Gómez Torrego ve své gramatice, přídavná jména v druhém stupni jsou vždy doprovázena příslovcem míry *más*, *menos*, *tan* nebo *igual de*. Výjimkou jsou potom přídavná jména, která mají svůj vlastní tvar pro druhý stupeň, která nazýváme přídavná jména syntetická. Tato přídavná jména pocházejí z latiny a jejich jednotlivé příklady jsou demonstrovány v následující tabulce. (1998, s. 52-53)

<b>pozitiv</b>	<b>komparativ</b>
bueno	mejor
malo	peor
grande	mayor
pequeño	menor
alto	superior
bajo	inferior

Tabulka č. 3: Komparativ přídavných jmen syntetických

### Superlativ

Superlativ neboli třetí stupeň přídavného jména používáme tehdy, pokud chceme vyjádřit největší nebo nejmenší míru dané vlastnosti. (Čermák a Zavadil, 2010, s. 180) Podle gramatiky Gómeze Torrega existují dva typy superlativu přídavných jmen. Prvním

typem je superlativ absolutní, kterému se budu věnovat v následující části, jelikož právě superlativ absolutní je hlavním tématem této práce. Druhým typem je tzv. superlativ relativní, který, jak už z názvu vyplývá, se musí vztahovat k nějakému celku. Může být vytvořen dvěma způsoby:

1. Člen + příslovce míry + přídavné jméno → *la más guapa*
2. Člen + syntetické přídavné jméno → *el menor*

(1998, s. 54)

Stejně jako u druhého stupně musí být zmíněna přídavná jména syntetická, která mají svůj vlastní tvar, jako například: *bueno* → *óptimo*, *malo* → *pésimo*, *grande* → *máximo*, *pequeño* → *mínimo*, *bajo* → *ínfimo* a *alto* → *supremo*. U syntetických přídavných jmen je důležité zmínit, že ať mají tvar druhého nebo třetího stupně, nemůžou přijmout ani příponu *-ísim-* ani žádnou z kvantifikačních předpon, a tudíž nejsou schopny vytvořit superlativ absolutní. Důvodem je fakt, že syntetická přídavná jména třetího stupně už zkrátka absolutní míru vlastnosti vyjadřují sami o sobě. (Gómez Torrego, 1998, s. 57)

## 1.2 Superlativ absolutní

### Obecná charakteristika

Kategorie superlativu absolutního se začala hojně využívat teprve ve Zlatém věku, tedy v 16.-17. století a od té doby tvoří nedílnou součást španělského jazyka. (Čermák a Zavadil, 2010, s. 183) Je to jev, díky kterému můžeme vyjádřit maximální míru vlastnosti, a na rozdíl od superlativu relativního není užíván pro srovnání. Stojí tedy sám a nepotřebuje být doplněn dalšími členy. Nejčastěji se o něm pojednává jako o superlativu absolutním či elativu, avšak Španělská královská akademie využívá i výraz *adjetivos de grado extremo*, tedy přídavná jména extrémního stupně. (RAE, 2009, s. 921)

### Tvoření superlativu absolutního

Obecně lze říci, že superlativ absolutní můžeme vytvořit dvěma různými způsoby. Buď k danému přídavnému jménu přidáme příponu *-ísim-*, a nebo jej doplníme intenzifikační předponou, například: *requete*, *muy* a tak dále. Důležité je ale říci, že význam spojení je totožný, ať už využijeme první či druhý způsob. (Čermák a Zavadil, 2010, s. 182) Příkladem může být například tato dvojice: *muy guapa* a *guapísima*. Každý z výrazů má jinou podobu, avšak znamenají to samé.

## Tvoření superlativu absolutního pomocí přípony *-ísim-*

Tento postup tvoření superlativu absolutního je podmíněn hláskovou strukturou daného přídavného jména, a tak není možné jej využít pro všechny zástupce přídavných jmen. Aby mohlo kvalifikační přídavné jméno přijmout příponu *-ísim-*, musí být jeho první stupeň neboli pozitiv:

a) zakončen na souhlásku, například: *hábil* → *habil-ísim-o*.

b) zakončen na jedinou samohlásku, například: *dulce* → *dulc-ísim-o*.

c) zakončen na vzestupnou dvojhásku, jejíž středem prochází morfemtický šev, například:

*limpio* → *limp-ísim-o*, u takových přídavných jmen dochází při procesu tvorby superlativu absolutního k zániku kmenového *-i*, které foneticky splyne s příponou *-ísim-*.

d) zakončen na hiát *-ío*, *-ía*, jehož středem prochází morfemtický šev, například:

*frío* → *fri-ísim-o*, u těchto přídavných jmen, na rozdíl od předchozího příkladu, se kmenové *-i* nevytrácí.

Dále je potřeba zmínit, že u určitých přídavných jmen musíme společně s exponentem *-ísim-* přidat spojovací morf *-c-*, například: *joven* → *joven-c-ísim-o*. (Čermák a Zavadil, 2010, s. 182) Gramatika Gómeze Torrega pak uvádí další příklady přídavných jmen, u kterých není proces tvoření superlativu absolutního úplně pravidelný a k nimž náleží přídavná jména obsahující dvojhásku, která se ale při tvoření superlativu absolutního vytrácí, například: *bueno* → *bonísimo* či *nuevo* → *novísimo*. Nicméně je třeba říci, že tvary *buenísimo*, *nuevísimo* a jiné, jsou také velmi často využívány, a to v hovorovém jazyce. Následně Gómez Torrego zmiňuje fakt, že některá přídavná jména připojují příponu *-ísim* k latinskému kořenu slova, nikoliv k tomu stávajícímu, tedy kastilskému. Do této skupiny patří přídavná jména zakončená na *-ble* a přídavné jméno *sabio*. Proces tvoření superlativu absolutního u této skupiny probíhá následovně: *notable* → *notabilísimo* či *sabio* → *sapientísimo*. Další velkou skupinou jsou přídavná jména, k jejichž latinským kořenům je přidána kultovní přípona *-érrimo/a*. Tato přídavná jména jsou demonstrována v tabulce na následující straně.

<b>pozitiv</b>	<b>superlativ absolutní</b>	<b>pozitiv</b>	<b>superlativ absolutní</b>
<i>libre</i>	<i>libérrimo</i>	<i>misero</i>	<i>misérrimo</i>
<i>célebre</i>	<i>celebérrimo</i>	<i>acre</i>	<i>acérrimo</i>
<i>negro</i>	<i>nigérrimo</i>	<i>pulcro</i>	<i>pulquérrimo</i>
<i>pobre</i>	<i>paupérrimo</i>	<i>áspero</i>	<i>aspérrimo</i>

Tabulka č. 4: Tvoření superlativu absolutního pomocí přípony *-érrimo/a*

Dále, jak uvádí Čermák a Zavadil (2010, s. 182-183), existují přídavná jména, která exponent superlativu absolutního přijmout nemohou a význam superlativu absolutního mohou získat pouze pomocí příslovcí míry. Řadíme mezi ně:

- a) přídavná jména končící na *-í*, například: *baladí*.
- b) proparoxytona<sup>1</sup> zakončená na *-eo*, *-ico*, například: *católic-o*, *espontáne-o*,
- c) paroxytona<sup>2</sup> přesahující tři slabiky s koncovkou *-ble*, například: *recomendabl-e*,
- d) některá přídavná jména zakončená na *-io*, *-ío*, *-uo*, například: *vari-o*,
- e) adjektizovaná podstatná jména, která pojmenovávají barvy, například: *naranja*,
- f) přídavná jména složená, například: *multicolor*,
- g) přídavné jméno *solícit-o*.

### **Tvoření superlativu absolutního pomocí intenzifikačních předpon**

Druhým způsobem pro vyjádření vysoké míry vlastnosti je proces, kdy k příslušnému přídavnému jménu přidáme intenzifikační předponu. Čermák a Zavadil (2010, s. 185-186) zmiňují předpony jako *re-*, *rete-*, *requete-*, *archi-*, *sobre-* nebo *super-*, *extra-*, *hiper-*, které nalezneme především v novinách či reklamách. Španělská královská akademie potom tuto skupinu doplňuje ještě předponami *mega-* a *ultra-*. (RAE, 2009, s. 921)

### **Povaha exponentu superlativu absolutního**

Určení povahy exponentu superlativu absolutního je téma, ve kterém se mnohé gramatiky neshodují. Některé tvrdí, že povaha přípony *-ísim-* je čistě gramatická, zatímco jiné

<sup>1</sup> „slova s přízvukem na třetí slabice od konce“ (Čermák a Zavadil, 2010, s. 107)

<sup>2</sup> „slova s přízvukem na předposlední slabice, logicky jsou to tedy slova dvoj- a víceslabičná“ (Čermák a Zavadil, 2010, s. 107)

prosazují povahu lexikální. Například Španělská královská akademie jasně označuje povahu exponentu jako gramatickou a morfém *-ísimo* považuje za morfém flexivní. Své tvrzení odůvodňuje faktem, že morfém *-ísimo* pouze modifikuje věcný význam adjektiva, a vytváří tak pouze jen jeden z jeho mnoha gramatických tvarů. (RAE, 1973, s. 198) Oponentem tohoto tvrzení je například Mluvnice současné španělštiny, která se s tak radikálním postojem Španělské královské akademie neztotožňuje. Oponuje faktem, že přidáním superlativního morfému k morfému základovému se skutečně pozmění, nikoliv pouze modifikuje, věcný význam báze. (Čermák a Zavadil, 2010, s. 183)

### **Knižní a hovorové tvary superlativu absolutního**

Tvary superlativu absolutního můžeme rozdělit do dvou skupin. První skupinou jsou knižní neboli syntetické tvary. Tyto pravidelné tvary superlativu absolutního byly přejaty z latiny a hojně se užívají již od 16. století. Užívání knižních tvarů však přirozeně časem zlidovělo a došlo ke vzniku druhé skupiny. Tuto skupinu tvoří hovorové tvary superlativu absolutního, jejichž užívání je pro běžného mluvčího španělského jazyka ve většině případů jednodušší. Důvodem je fakt, že tyto tvary nejsou uměle vytvořené, a tak jejich užití nedělá mluvčímu žádný problém. Oproti tomu tvoření knižních tvarů superlativu absolutního může být pro neškoleného uživatele španělského jazyka velmi těžké, a to proto, že je nutná znalost latinského jazyka. Uvedu například přídavné jméno *negro*. Pro vytvoření hovorového tvaru je třeba pouze přidat příponu *-ísimo* (*negrísimo*), zatímco k vytvoření knižního tvaru superlativu absolutního je třeba vědět, jak se *negro* řekne latinsky a následně přidat příponu *-érrimo* (*nigérrimo*). Proces tvoření knižního tvaru je tedy o něco těžší, a tak je pochopitelné, že mluvčí volí raději hovorovou variantu superlativu absolutního. V následující tabulce jsou demonstrovány knižní a hovorové tvary vybraných přídavných jmen.

<b>přídavné jméno</b>	<b>knižní tvar</b>	<b>hovorový tvar</b>
<i>negro</i>	<i>nigérrimo</i>	<i>negrísimo</i>
<i>pobre</i>	<i>paupérrimo</i>	<i>pobrísimo</i>
<i>frío</i>	<i>frigidísimo</i>	<i>fríísimo</i>
<i>cruel</i>	<i>crudelísimo</i>	<i>cruelísimo</i>

Tabulka č. 5: Knižní a hovorové tvary vybraných přídavných jmen (Čermák a Zavadil, 2010, s. 183-185)

Dále je třeba zmínit, že užití hovorových tvarů je čím dál častější a preferovanější, a to zejména proto, že většina filologicky neškolených uživatelů španělštiny knižní tvary nezná, neboť jsou uměle vytvořené. Avšak i přesto existují normativní mluvnice, které u daných adjektiv akceptují pouze ten „těžší“ knižní tvar, například: *antiguo* → *antiquísimo*, *saluble* → *salubérrimo*, *libre* → *libérrimo*, a tak dále. (Čermák a Zavadil, 2010, s. 183-185)

Další zvláštností jsou přídavná jména, jejichž kořen obsahuje přízvučnou slabiku s dvojhláskou. Hovorový tvar těchto přídavných jmen dvojhlásku v kořeni zachovává, avšak knižní tvar ji posunutím přízvuku ztrácí. Například:

přídavné jméno	knižní tvar	hovorový tvar
<i>bueno</i>	<i>bonísimo</i>	<i>buenísimo</i>

Tabulka č. 6: Knižní a hovorový tvar přídavného jména *bueno* (Čermák a Zavadil, 2010, s. 183-185)

### 1.3 Kontrast s polštinou a češtinou

Zatímco ve španělštině je užití superlativu absolutního velmi časté, ostatní jazyky jej využívají jen zřídka, anebo jím vůbec nedisponují. Například, jak uvádí Wiaczesław Nowikow (2017, s. 345), v polském jazyce se superlativ absolutní využívá velmi zřídka, a to především v náboženském diskurzu. Příkladem takového užití superlativu absolutního může být *Przenajświętszy Sakrament* neboli *Santísimo Sacramento*. V polštině se kategorie superlativu absolutního nazývá jako *nad-superlatiwus* neboli *sobre-superlativo*. Druhý jazyk, na který jsem se zaměřila, byl jazyk český. V Akademické gramatice spisovné češtiny jsem se snažila vyhledat, jak je v češtině možné vyjádřit nejvyšší míru vlastnosti, avšak pátrání nebylo úspěšné. František Štícha a kol. (2013, s. 84) v kapitole „Adjektivum“ popisují pouze tři stupně gradace přídavných jmen a o kategorii superlativu absolutního se vůbec nezmiňují. Důvodem je zkrátka jeho úplná absence v českém jazyce. Tento závěr byl velmi překvapující, neboť jsem čekala, že čeština, ze skupiny slovanských jazyků stejně jako polština, bude disponovat alespoň nějakým užitím superlativu absolutního. Nicméně v českém jazyce je tím nejvyšším vyjádřením míry třetí stupeň přídavného jména.

### 1.4 Překlad superlativu absolutního do českého jazyka

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, český jazyk nedisponuje kategorií superlativu absolutního. Je tedy zřejmé, že při překladu španělského textu do češtiny nastávají problémy. Protože není dáno, jak by měla být tato v českém jazyce neexistující kategorie



superlativu absolutního přeložena, je výsledný překlad vždy velmi ojedinělý. A právě tato skutečnost je důvodem, proč je překlad superlativu absolutního tak atraktivním tématem pro velkou řadu lingvistů. Není tedy divu, že zmíněné téma zaujalo i mě a věnuji mu svou bakalářskou práci, v jejíž praktické části budu pomocí Českého národního korpusu zkoumat různé překlady superlativu absolutního.

## 2 Praktická část

V praktické části bakalářské práce se pokusím o vytvoření 2 korpusových analýz zabývajících se superlativem absolutním, a to pomocí Českého národního korpusu (ČNK). V první analýze se zaměřím na překlad 5 nejfrekventovanějších příkladů španělského superlativu absolutního ve 3 různých subkorpusech (beletrie, žurnalistika a filmové titulky). Důvodem zvolení prvních 5 nejfrekventovanějších zástupců superlativu absolutního je skutečnost, že nám jde o co největší množství potenciálních překladových respondencí. Cílem analýzy bude zjistit, zda dochází k rozdílům při překladu superlativu absolutního v těchto 3 odlišných kontextech, a jejich následné porovnání. Druhá korpusová analýza je provedena opačným směrem, zabývá se tedy překladem českých textů do španělštiny. Přesněji, analýze jsou podrobena přídavná jména a příslovce vyjadřující absolutní míru vlastnosti. Cílem této analýzy je indikovat přítomnost či absenci superlativu absolutního ve španělském překladu.

### 2.1 Zvolení 5 nejfrekventovanějších superlativů absolutních

Prvním úkolem korpusové analýzy bude zjistit, jaké superlativy absolutní jsou ty nejčastější. Nejdříve bude v *KonTextu* navolen korpus s názvem *InterCorp v14-Spanish* a zarovnaný korpus *InterCorp v14-Czech*. Následně bude zadán pokročilý dotaz ve tvaru `[word=".*ísim.*"]` (obrázek č. 1) a hledání omezeno pouze na španělské texty přeložené do češtiny pomocí zaškrtnutí kolonky „es“ (obrázek č. 2).



Obrázek č. 1: Zadání pokročilého dotazu `[word=".*ísim.*"]`

text.srclang	
<input type="checkbox"/> ct	251
<input type="checkbox"/> da	483 021
<input type="checkbox"/> de	4 027 956
<input type="checkbox"/> el	545 624
<input type="checkbox"/> en	52 385 252
<input checked="" type="checkbox"/> es	13 344 797
<input type="checkbox"/> et	100 972
<input type="checkbox"/> fa	16 801
<input type="checkbox"/> fi	679 266

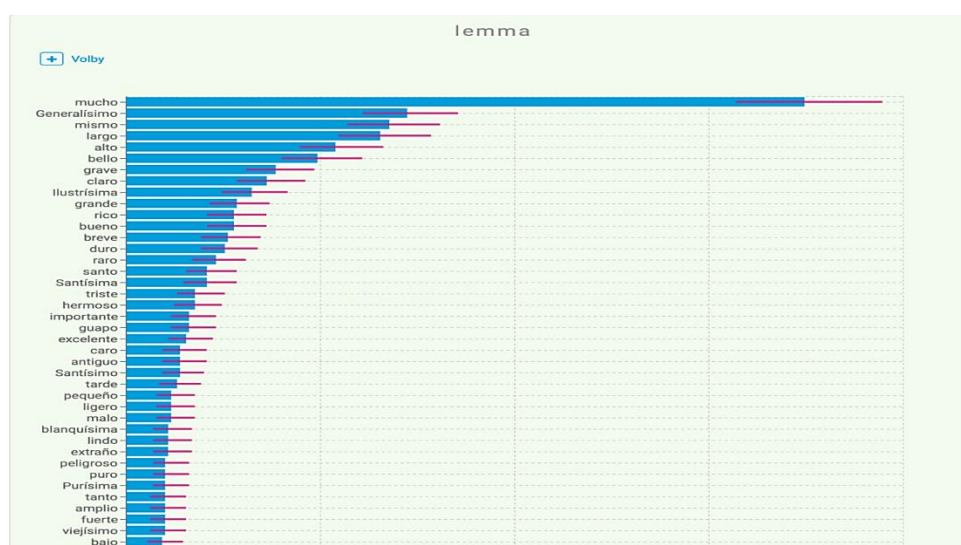
Obrázek č. 2: Omezení hledání na španělsko-české texty

Následně budou vyfiltrovány všechny výskyty superlativu absolutního v Českém národním korpusu a zvolena funkce „*Frekvence-Lemmata*“ (obrázek č. 3).

The screenshot shows the KonText search results page. At the top, there are navigation tabs: WaG, KonText, SyD, Morfio, KWords, Treq, Wiki, Podpora, Biblio. The search parameters are: Korpus: InterCorp v14 - Spanish | Dotaz: "¡sim.\*, es (3 507 výskytů) | Promíchat: ✓. A dropdown menu is open, showing options: Lemmata (selected), Slovní tvary [A=a], Dokumenty, Typy textů, and Vlastní... The main table displays search results for the query "¡sim.\*, es". It compares the Spanish corpus (InterCorp v14 - Spanish) with the Czech corpus (InterCorp v14 - Czech). The table has columns for the source corpus, the search results, and the target corpus. The search results are filtered to show superlatives (Lemmata). The table shows several rows of results, including phrases like "¡sim.\*, es" and "¡sim.\*, es" in both corpora, with corresponding text excerpts. The Czech corpus results are highlighted in green, indicating they are the primary focus of the analysis.

Obrázek č. 3: Zvolení funkce „*Frekvence-Lemmata*“

Výsledkem je graf frekventovanosti španělských superlativů absolutních. (obrázek č. 4)



Obrázek č. 4: Graf frekventovanosti španělských superlativů absolutních

Z předešlého grafu je pro analýzu vybráno prvních 5 superlativů absolutních s největší frekvencí, a to sice: *muchísimo\**, *mismísimo\**, *larguísimo\**, *altísimo\** a *bellísimo\** (tabulka č. 1).

superlativ absolutní	počet výskytů v ČNK
<i>muchísimo*</i>	323
<i>mismísimo*</i>	125
<i>larguísimo*</i>	121
<i>altísimo*</i>	100
<i>bellísimo*</i>	91

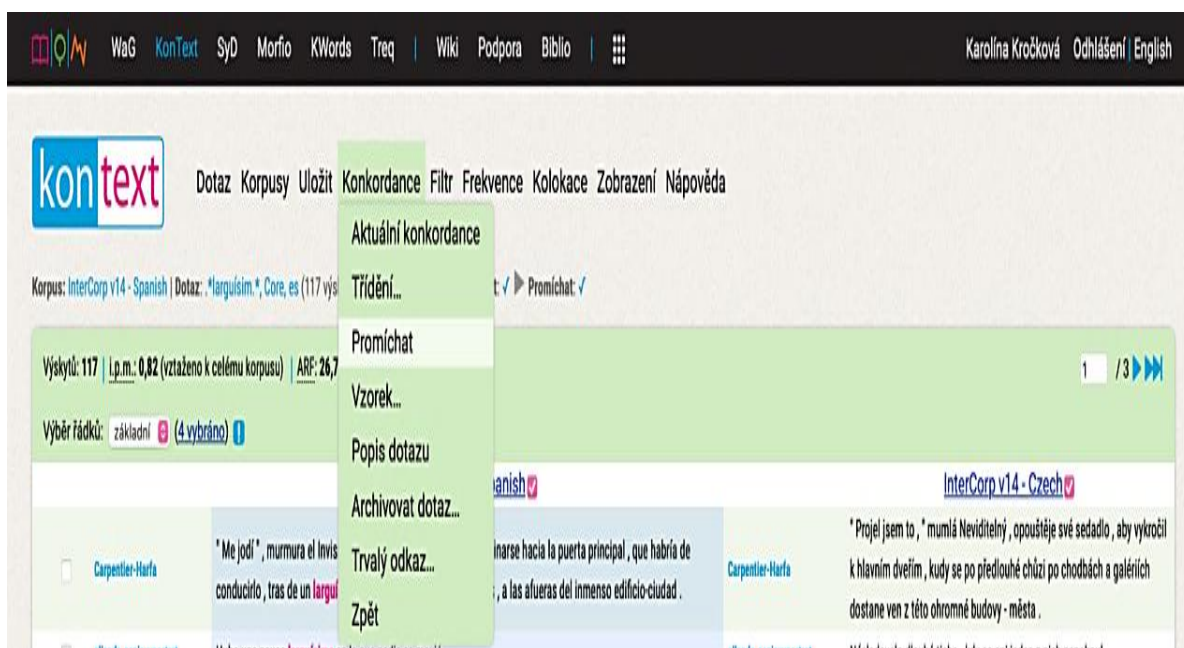
Tabulka č. 7: Počet výskytů jednotlivých superlativů absolutních, tabulka vytvořena podle

<https://www.korpus.cz/kontext/view?q=~QQaKiUyyEKcm>

Ve skutečnosti je vybráno prvních 6, neboť na 2. místě byl superlativ absolutní *Generalísimo\**. Ten byl však využit ve významu odkazu na španělského generála Francisca Franca, a tak byl pro tuto analýzu vyhodnocen jako nevhodný a byl vyřazen. Tito zástupci budou vystaveni podrobné analýze zaměřující se na způsob překladu v závislosti na zadaném subkorpusu. Pro tuto analýzu byl zvolen subkorpus *Core* zahrnující beletristické texty, subkorpus *PressEurop*, který vychází z publicistických článků a zpravodajství, a nakonec subkorpus filmových titulek *Subtitles*, který lze považovat za zástupce pro „mluvený“ diskurz.

Také je potřeba zmínit, že ačkoliv v teoretické části práce byla rozebrána zejména užití superlativu absolutního odvozeného od adjektiv, u tvaru *muchísimo*\* bude analyzována jeho obojí konkordance, to znamená, jak tvar odvozený z adjektiva, tak tvar odvozený z adverbia.

Pokud Český národní korpus vyhledá velké množství výsledků pro konkrétní pokročilý dotaz, bude také využita funkce *Promíchat*, viz obrázek č. 5, která zobrazí 40 náhodných výskytů, které budou analyzovány.



Obrázek č. 5: Funkce *Promíchat*

## 2.2 Korpusová analýza španělsko-českých textů

### 2.2.1 Superlativ absolutní *muchísimo*\*

#### 2.2.1.1 Superlativ absolutní *muchísimo*\* v subkorpusu *Core*

Na základě korpusové analýzy bylo zjištěno, že při překladu výrazu *muchísimo*\* v beletristických textech nedochází ke specifickému způsobu překladu. Ve většině beletristických děl byl superlativ přeložen pomocí příslovce míry či způsobu, jako například v následujících 2 ukázkách, ve kterých je k překladu do češtiny využito příslovce míry *příšerně* (ukázka č. 1) a *značně* (ukázka č. 2):

1.

Španělský text:

Me fastidiaba **muchísimo** la superprotección que ambos se empeñaban en ofrecerme, como si dieran por hecho que yo era incapaz de manejar ese tipo de situaciones o de mantener la boca cerrada.

Český překlad:

**Příšerně** mě otravovala přehnaná péče, kterou mě oba dva zahrnovali, jako kdyby se shodli, že v podobných situacích neumím chodit nebo si nedokážu dát pozor na pusu.

*Autor: Lucía Etxebarria, dílo: Beatriz a nebeská tělesa, překladatel: Hana Kloubová, rok překladu: 2011.*

2.

Španělský text:

Pero en las tres últimas semanas las cosas se habían agravado **muchísimo**.

Český překlad:

V posledních třech týdnech se však texty **značně** zhoršily.

*Autor: Mario Vargas Llosa, dílo: Tetička Julie a zneuznaný genius, překladatel: Libuše Prokopová, rok překladu: 2004.*

Ačkoliv nedochází k nějakému výjimečnému postupu při překladu španělského superlativu absolutního do češtiny v rámci beletristických textů, během korpusové analýzy bylo zjištěno, že velmi zajímavá je diversita českých příslovcí, jimiž může být superlativ absolutní překládán. Jeden a ten samý španělský výraz *muchísimo*\* může být přeložen širokou škálou českých příslovcí. Vždy je zvoleno to nejvhodnější příslovce, které nejlépe odpovídá kontextu daného beletristického textu. Španělský superlativ absolutní *muchísimo*\* může být tedy přeložen mnoha různými příslovci. Následně byla vytvořena tabulka se všemi různými příslovci, kterými byl výraz *\*muchísimo* přeložen. Analyzováno bylo celkem 40 českých

překladů, z nichž u 8 výskytů byla pro překlad využita přídavná jména a pro zbylých 32 výskytů byla k překladu využita tato různá příslovce:

příslovce	počet výskytů
hodně	2
daleko	1
mnohem	6
příšerně	1
strašně	4
ohromně	1
spoustu	6
pořádně	1
pěkně	1
velmi	2
hrozně	3
velice	2
silně	1
značně	1

Tabulka č. 8: Frekvence příslovčí jimiž byl přeložen výraz *muchísimo* \* v subkorpusu *Core*

Dále je potřeba zmínit, že u malého počtu výskytů byla zpozorována snaha českého překladatele vyjádřit intenzitu dané vlastnosti pomocí opakování českých příslovčí či přídavných jmen, jako například v následující ukázce, ve které paní překladatelka Blanka Stárková přeložila „*muchísimos años*“ pomocí „*po mnoho a mnoho let*“. (ukázka č. 3)

### 3.

Španělský text:

Mi padre, no me cabe duda, tiene buen ojo y aún mejor mano (hay que tocar la pintura para saber, es imprescindible, a veces incluso lamerla un poco sin causarle perjuicio), y en países como España eso ha sido impagable durante **muchísimos** años, cuando se desconocían o no podían costearse los

análisis químicos (tampoco infalibles, dicho sea de paso) y el crédito de los expertos dependía sólo del énfasis y convencimiento con que emitieran sus veredictos.

Český překlad:

Nepochybuji, že můj otec má dobré oko a ještě lepší ruku (na malbu je třeba si sáhnout, aby se vědělo, to je nutnost, a někdy si i maličko líznout, ovšem bez poškození), a tohle bylo v zemích jako Španělsko k nezaplacení po **mnoho a mnoho** let, kdy se neznaly nebo nedaly zaplatit chemické analýzy (mimořádně také nikoli neomylné) a hodnověrnost znaleců závisela jen na tom, s jakým důrazem a přesvědčivostí své soudy vynášeli.

*Autor: Javier Marías, dílo: Srdce tak bílé, překladatel: Blanka Stárková, rok překladu: 2004.*

### 2.2.1.2 Superlativ absolutní *muchísimo* \* v subkorpusu *PressEurop*

Při zadání pokročilého dotazu [word=".\*muchísimo.\*"] v rámci subkorpusu *PressEurop* byl vyfiltrován pouze jeden výsledek, a tak nebylo možné dojít k pevnému závěru v rámci překladu španělského superlativu absolutního v žurnalistických textech. Pokud bychom se snažili vyvodit závěr pouze na základě tohoto 1 výskytu (ukázka č. 4), můžeme říci, že český překlad vůbec doslovně neodpovídá španělskému textu a superlativ absolutní je zcela ignorován.

## 4.

Španělský text:

La certeza es que por supuesto, que podemos estar no peor sino **muchísimo** peor de lo que estamos de hecho, así hemos estado casi siempre.

Český překlad:

V politice jsem tím nejskalnějším zastáncem nudy. Té nejděsivější nudy, přímo unudění k smrti nejlépe po švýcarsku či přinejmenším skandinávsku.

*Autor: Javier Cercas, článek: Politici nesmí skákat do neznáma, překladatel: neuveden, rok překladu: 2012.*

### 2.2.1.3 Superlativ absolutní *muchísimo* \* v subkorpusu *Subtitles*

Při vyhledání výrazu *muchísimo* \* v titulkovém subkorpusu *Subtitles* došlo k zajímavému zjištění, a to sice, že v celých 10 z 20 výskytů došlo k vypuštění superlativu, tedy, k jeho nepřeložení (ukázka č. 5). Důvodem může být časová úspora či pouhý fakt, že herec ve filmu může vyjádřit intenzitu svého proslovu nejen pomocí slov, ale například pomocí mimiky, řeči těla či emocí. Ve zbývajících polovině byl superlativ absolutní přeložen klasicky především pomocí příslovcí míry (ukázka č. 6), viz tabulka č. 9 na následující straně.



příslovce míry	počet výskytů
moc	3
strašně moc	2
hodně	2
velmi	1
mnohem	1
neuvěřitelně	1

Tabulka č. 9: Frekvence příslovčí jimiž byl výraz *muchísimo*\* přeložen v subkorpusu *Subtitles*

## 5.

Španělský text:

Ahora todos tenéis que ayudarme **muchísimo**.

Český překlad:

Ted' mi všichni musíte pomoci.

*Autor: neveden, film: Camino, překladatel: neveden, rok překladu: 2008.*

## 6.

Španělský text:

"Te quiero **muchísimo**."

Český překlad:

Miluju tě **strašně moc!**

*Autor: neveden, film: Y tu mamá también, překladatel: neveden, rok překladu: 2001.*

## 2.2.2 Superlativ absolutní *mismísim*\*

### 2.2.2.1 Superlativ absolutní *mismísim*\* v subkorpusu *Core*

Při zadání pokročilého dotazu *mismísim*\* v beletristických textech vyfiltroval Český národní korpus celkem 120 výskytů, z nichž bylo pro analýzu využito náhodných 40. Při analýze bylo zjištěno, že superlativ absolutní *mismísim*\* je v rámci beletrie překládán třemi způsoby, jejichž frekvence je uvedena v následující tabulce.

způsob překladu	počet výskytů
zdůraznění	32
význam-totožný, stejný	3
vynechání	5

Tabulka č. 10: Frekvence 3 způsobů překladu superlativu absolutního *\*mismísim* v subkorpusu *Core*

#### Způsob překladu-zdůraznění

Nejčastěji je španělský superlativ absolutní *mismísim*\* do českého jazyka přeložen ve významu zdůraznění. Zdůrazněna může být osoba, vlastnost, emoce, v podstatě cokoliv. Ve většině případů, přesněji ve 23 případech, je pro zdůraznění využito přídavné jméno *sám/sama* (ukázka č. 7) či *samotný/samotná* (ukázka č. 8).

7.

Španělský text:

Casi pude ver al **mismísimo** Cupido.

Český překlad:

Jako by to byl **sám** Amor.

*Autor: Lucía Extebarría, dílo: Lásky, zvědavost, prozac a pochybnosti, překladatel: Hana Kloubová, rok překladu: 2007.*

8.

Španělský text:

Era la sombra gris detrás de la autoridad oficial; más influyente, según decían, que el **mismísimo** rey José I. Napoleón le había ido quitando poder a su hermano, porque ya no lo necesitaba para perpetuar la dinastía Bonaparte, ahora tenía un hijo, un enclenque bebé apodado el Aguilucho y agobiado desde temprana edad con el título de rey de Roma.

### Český překlad:

Byla to šedá eminence oficiální moci a říkalo se, že má větší vliv než **samotný** král Josef I. Napoleon svému bratru postupně ubíral pravomoci, protože už ho jako pokračovatele bonapartovské dynastie nepotřeboval; nyní měl syna, neduživé batole přezdívané Orlík a obtěžkané už od útlého věku titulem římského krále.

*Autor: Isabel Allende, dílo: Zorro, překladatel: Monika Badurová, rok překladu: 2005.*

V některých případech pak dochází k mnohem pestřejšímu překladu, a tedy k efektivnějšímu zdůraznění. Příkladem mohou být následující dvě ukázky. V ukázce č. 9 je *el mismísimo infierno* přeloženo nikoliv jako *samotné peklo*, avšak překladatel využil mnohem barvitějšího překladu, a to sice: *horoucí peklo*. V ukázce č. 10 překladatel využil pro španělské spojení *esos italianos son el mismísimo demonio* český překlad *Italové mají d'ábla v těle*.

### 9.

#### Španělský text:

Las últimas palabras del prisionero antes de que girara el anaquel para cerrar la entrada de la cámara, sumiéndoleen el silencio y la oscuridad, fueron que ya sabrían quién era Rafael Moncada, que se arrepentirían de no haberlomatado, que saldría de ese agujero y encontraría a Juliana tarde o temprano, aunque tuviese que perseguirla hastael **mismísimo** infierno.

#### Český překlad:

Poslední zajatcova slova, která slyšeli, než se otočil regál s knihami, aby uzavřel vstup do místnosti a pohroužil ji do tmy a ticha, byla ta, že však oni ještě uvidí, kdo je Rafael Moncada, a budou litovat, že ho nezabili, protože on se z té díry nakonec dostane a dříve či později si Julianu najde, i kdyby ji měl pronásledovat až do **horoucích** pekel.

*Autor: Isabel Allende, dílo: Zorro, překladatel: Monika Badurová, rok překladu: 2005.*

### 10.

#### Španělský text:

Y Galli Constantino señalaba la puntita, no te vayas a creer, que esos italianos son el **mismísimo** demonio, aunque conmigo tropezó en hueso, que puestos en este plan, lo que hubiera querido, siempre lo dije, que a Galli legustaba yo cien mil veces más que Julia, pero a los hombres nunca os falta un remiendo para un descosido y, como diría la pobre mamá, a falta de pan, buenas son tortas, y si mi hermana le dio pie, tonto sería, que para undesahogo, cualquiera, que eso es lo que más rabia me da, una humillación así, que después, a saber, no pondría yo una mano en el fuego, imagínate Julia, siete años sola en Madrid, y con un niño tan chico, la libertad que esosupone.

#### Český překlad:

A Galii Konstantin byl snad ještě horší, nemysli si, Italové **mají d'ábla v těle**, jenže u mne přišla kosa na kámen, jen kdybych chtěla, neříkám to poprvé, že Gallimu jsem se líbila stokrát víc než Julie, ale mužští nejsou hloupí, když se jim někde něco roztrhne, vyspraví to záplatou, nebo jak říkávala nebožka maminka, když není chleba, spokojí se každý s dortem, byl by hlupák, kdyby nebral to, co se mu samo nabízelo, pro chvilku rozkoše je každá dobrá, a to je to, co mě na tom nejvíc mrzí, že se Julie nechala tak pokořit, i když ani pak bych za ni nedala ruku do ohně, jen pomysli, sedm let sama s malým chlapcem v Madridu, těch lákadel!

*Autor: Miguel Delibes, dílo: Pět hodin s Mariem, překladatel: Jana Novotná, rok překladu: 1986.*

## Způsob překladu-význam *stejný, totožný* a vynechání

Druhým způsobem je překlad výrazu *mismísim*\* pomocí českého přídavného jména *stejný, totožný*. (ukázka č. 11) Superlativ absolutní *mismísim*\* už tedy neplní funkci zdůraznění, avšak popisuje, že je něco stejné, totožné či shodné. Třetím způsobem přeložení superlativu absolutního *mismísim*\* je jeho vynechání. (ukázka č. 12')

### 11.

Španělský text:

La **mismísima** escena se repitió tres años después.

Český překlad:

**Naprostojstejná** scéna se zopakovala o tři roky později.

*Autor: Lucía Extebarría, dílo: Beatriz a nebeská těl(es)a, překladatel: Hana Kloubová, rok překladu: 2011.*

### 12.

Španělský text:

Lo que más desconcertaba a los doctores y a los **mismísimos** detectives del señor Warrem erala variedad de registros de que el portero podía hacer alarde, todo eso sin usar los labios, es decir, solamente con el estómago, como lo certificaban las películas clandestinas tomadas durante la insólita asamblea.

Český překlad:

Nejvíc však lékaře i detektivy pana Warrema vyvádělo z míry, jak bohatý má Juan rejstřík hlasů, navíc je suverénně měnil a ani přitom nepotřeboval otevřít ústa, což znamená, že mluvil pouze břichem, jak ukazovaly tajné filmy natočené během nezvyklého shromáždění.

*Autor: Reinaldo Arenas, dílo: Vrátný, překladatel: Anežka Charvátová, rok překladu: 2006.*

#### 2.2.2.2 Superlativ absolutní *\*mismísim* v subkorpusu *PressEurop*

Při zadání pokročilého dotazu [word="\*mismísim.\*"] v rámci subkorpusu *PressEurop* byly Českým národním korpusem vyfiltrovány pouze 2 výsledky. Můžeme tedy říci, že v publicistických článcích se superlativ absolutní *mismísim*\* moc nevyužívá, a proto byly nalezeny pouze 2 výsledky. Pokud se ale zaměříme na tyto dva výskyty, dojdeme k závěru, že v žurnalistických textech je výraz *mismísim*\*, jak překládán ve významu zdůraznění (ukázka č. 13), tak úplně vynechán, tedy nepřeložen (ukázka č. 14).

13.

Španělský text:

...la presunta capacidad de los especuladores para poner patas arriba a Estados miembros de la Unión Europea y hasta el **mismísimo** euro.

Český překlad:

...ovšem tentokrát se jedná o strašidlo finančních trhů, upadající úrovně spekulativních aktivit a údajné schopnosti spekulantů vyvést z rovnováhy členské státy Evropské unie, a **dokonce i samotné** euro.

*Autor: Andrea Rizzi, článek: Nerovný zápas států proti trhům, překladatel: neuveden, rok překladu: 2010.*

14.

Španělský text:

"Una imagen del **mismísimo** Mr Bean, "saludando con un coloquial 'hi there!', "se asomó ayer en la página oficial de la presidencia española de la UE", informa ABC.

Český překlad:

"Z oficiálních webových stránek místo španělského premiéra Josého Luise Zapatera mával Mr. Bean s přátelským pozdravem Hej, vy tam!, " píše ABC .

*Autor: neuveden, článek: Mr. Bean prezidentem, překladatel: neuveden, rok překladu: 2010.*

### 2.2.2.3 Superlativ absolutní *\*mismísim* v subkorpusu *Subtitles*

Korpusová analýza superlativu absolutního v rámci titulkového subkorpusu *Subtitles* nebyla úspěšná. Po zadání pokročilého dotazu [word=".\*mismísim.\*"], omezení hledání na španělsko-české texty a subkorpus *Subtitles*, nebyl nalezen žádný výsledek.

## 2.2.3 Superlativ absolutní *larguísim*\*

### 2.2.3.1 Superlativ absolutní *larguísim*\* v subkorpusu *Core*

Po zadání pokročilého dotazu [word=".\*larguísim.\*"] v rámci subkorpusu *Core* bylo nalezeno celkem 112 výskytů, z nichž bylo analyzováno 40 náhodných. Na základě analýzy těchto 40 náhodných výskytů bylo zjištěno, že čeští překladatelé nejvíce pro překlad výrazu *larguísim*\* využívají přídavné jméno dlouhý či jeho varianty, viz následující tabulka.

způsob překladu	počet výskytů
dlouhý	12
dlouhatánský	7
předlouhý	6
sáhodlouhý	2
Příslovce + dlouhý	13

Tabulka č. 11: Frekvence různých překladů superlativu absolutního *mismísim*\*

Překvapivé je, že celkem ve 12 případech ze 40 bylo pro překlad superlativu absolutního *larguísim*\* využito pouze přídavné jméno *dlouhý*. Český překladatel se tedy vůbec nesnažil o vyjádření absolutní míry dané vlastnosti, jež superlativ absolutní vyjadřuje, anebo vyhodnotil, že v daném případě jeho vyjádření není třeba. (ukázka č. 15)

#### 15.

Španělský text:

Aunque he nacido en el extranjero — dice Sonia en cuanto la sonora y **larguísima** ovación la deja hablar — he hechode la India mi país.

Český překlad:

„I když jsem se narodila v cizině,“ říká Soni, když jí hlučný a **dlouhý** potlesk dovolí promluvit, „zvolila jsem si Indii za svou zemi.“

*Autor: Javier Moro, dílo: Červené sáří, překladatel: Marie Jungmannová, rok překladu: 2010.*

Nicméně u dalších překladů byla zpozorována snaha překladatele vyjádřit absolutní míru vlastnosti, a to hlavně pomocí předpon a přípon. Využita byla tato přídavná jména: *předlouhý*, *dlouhatánský* a *sáhodlouhý*. (ukázka č. 16 a 17)

## 16.

### Španělský text:

Por motivos que le explicaré más adelante (si antes no siente que abuso de su paciencia y abandona prematuramente esta **larguísima** epístola), me resulta imposible ausentarme de mi lugar de residencia por lapsos prolongados.

### Český překlad:

Z důvodů, které Vám dál vysvětlím (pokud dřív neusoudíte, že zneužívám vaši trpělivosti a tenhle **sáhodlouhý** dopis předčasně neodložíte), nemám možnost vzdálit se ze svého bydliště na delší dobu.

*Autor: Eduardo Sacheri, dílo: Otázka, kterou má v očích, překladatel: Vladimír Medek, rok překladu: 2012.*

## 17.

### Španělský text:

...e picos corvos y **larguísimos** y de picos chatos;

### Český překlad:

...s **dlouhatánskými** zahnutými zobáky i se zakrslými zobáčky;

*Autor: Mario Vargas Llosa, dílo: Vypravěč, překladatel: Anežka Charvátová, rok překladu: 2003.*

Dále bylo zjištěno, že u 13 ze 40 výskytů se překladatel španělského textu snažil vyjádřit absolutní míru vlastnosti zdůrazněním přídavného jména pomocí příslovce, jako například: *strašně dlouhý, nesmírně dlouhý, nekonečně dlouhý, velmi dlouhý, mimořádně dlouhý* a tak dále. (ukázka č. 18 a 19)

## 18.

### Španělský text:

Laura terminó de escribir el **larguísimo** texto y lo copió en el portapapeles para transcribirlo al mail.

### Český překlad:

Laura dopsala tentokrát **mimořádně dlouhý** text, zkopírovala ho, aby ho mohla poslat jako další zprávu a současně uložit do svých dokumentů.

*Autor: Silvia Salinas, Jorge Bucay, dílo: Milujte se s otevřenýma očima, překladatel: Ilona Staňková, rok překladu: 2009.*

## 19.

### Španělský text:

Éstas se sucedían cada día, cada dos días, acompañadas, ahora sí, de **larguísimos**, enloquecedores interrogatorios en los que, una y mil veces, le repetían las mismas preguntas, le exigían los mismos detalles y trataban de hacerle denunciar nuevos conspiradores.

### Český překlad:

To se opakovalo každý den nebo každý druhý den a tentokrát je už provázely **nekonečně dlouhé** výslechy, které ho doháněly k šílenství a při kterých mu tisíckrát kladli stejné otázky, požadovali po něm stejné podrobnosti a snažili se ho přinutit, aby udal další spiklence.

*Autor: Mario Vargas Llosa, dílo: Kozlova slavnost, překladatel: Petr Zavadil, rok překladu: 2006.*

### **2.2.3.2 Superlativ absolutní *larguísim*\* v subkorpusu *PressEurop***

Korpusová analýza superlativu absolutního v rámci titulkového subkorpusu *PressEurop* nebyla úspěšná. Po zadání pokročilého dotazu [word=".\*larguísim.\*"], omezení hledání na španělsko-české texty a subkorpus *PressEurop*, nebyl nalezen žádný výsledek.

### **2.2.3.3 Superlativ absolutní *larguísim*\* v subkorpusu *Subtitles***

Korpusová analýza superlativu absolutního v rámci titulkového subkorpusu *Subtitles* nebyla úspěšná. Po zadání pokročilého dotazu [word=".\*larguísim.\*"], omezení hledání na španělsko-české texty a subkorpus *Subtitles*, nebyl nalezen žádný výsledek.



## 2.2.4 Superlativ absolutní *altísimo*\*

### 2.2.4.1 Superlativ absolutní *altísimo*\* v subkorpusu *Core*

způsob překladu	počet výskytů
vysoký	16
vysokánský	11
ostatní	13

Tabulka č. 12: Frekvence různých překladů výrazu *altísimo*\* v beletristických textech

Při korpusové analýze 40 náhodných výskytů superlativu absolutního *altísimo*\* bylo zjištěno, že v beletristických textech je pro překlad nejčastěji využito přídavné jméno *vysoký*, které bylo zpozorováno u 16 ze 40 případů. U těchto 16 výskytů se překladatelé nesnaží o přenesení absolutní míry vlastnosti do českého textu a překládají superlativ absolutní úplně stejně jako obyčejné přídavné jméno *alto* (ukázka č. 20).

#### 20.

Španělský text:

Los indios pueden trepar una **altísima** palmera con el tronco erizado de espinas.

Český překlad:

Indiáni dokáží vyšplhat na **vysokou** palmu, jejíž kmen je posetý trny.

*Autor: Isabel Allende, dílo: Město netvorů, překladatel: Jana Novotná, Dora Novotná, rok překladu: 2003.*

U dalších 11 výskytů bylo pro český překlad zvoleno přídavné jméno *vysokánský*, ve kterém už lze identifikovat snahu překladatele vyjádřit absolutní míru vlastnosti (ukázka č. 21).

#### 21.

Španělský text:

Entramos en un callejón que se ahondaba entre dos veredas **altísimas** de ladrillo .

Český překlad:

Vjeli jsme do uličky vedoucí mezi dvěma **vysokánskými** chodníky z cihel.

*Autor: Jorge Luis Borges, dílo: Artefakty, překladatel: Kamil Uhlíř, rok překladu: 1969.*

U zbylých 13 výskytů byly zaregistrovány překlady, které byly přímo ovlivněny kontextem. Například přídavná jména *drahý* a *předražený*, pokud se výraz *altísimo*\* vztahoval k ceně (ukázka č. 22), nebo přídavné jméno *hlasitý*, pokud se výraz vztahoval k hlasu.

22.

Španělský text:

Todo a precios **altísimos**.

Český překlad:

Všechno **předražené**.

*Autor: Pedro Juan Gutiérrez, dílo: Král Havany, překladatel: Anamarie Wachtlová, rok překladu: 2009.*

Nakonec je potřeba zmínit překlad, který absolutní míru vlastnosti vystihl naprosto dokonale, viz následující ukázka.

23.

Španělský text:

No creo equivocarme si digo que advertí en su rostro cierta decepción, posiblemente debida a que él esperaba publicar en mi revista literaria, algo que por entonces me resultó imposible de ofrecerle, pues el listón de calidad de los colaboradores era **altísimo**, el tiempo no corría de balde, lo más granado de la literatura barcelonesa estaba pasando por mi revista, la crème de la crème de la poesía, y no era cosa de ponerse amable de la noche a la mañana únicamente en atención a dosjornadas estivales de amistad e intercambios más o menos caprichosos de opiniones.

Český překlad:

Nejspíš se nemýlím, řeknu - li, že jsem v jeho tváři spatřil jisté rozčarování, snad způsobené tím, že doufal v možnost vlastní publikace v mém literárním časopise, ovšem to mu v té době nebylo lze nabídnout, vždyť kvalita přispěvatelů **se dotýkala samých hvězd**, neplýtvat jsem časem zbuřdarma, mým časopisem procházela smetánka barcelonské literatury, crème de la crème poezie, nešlo přece jen tak ze dne na den někomu prokazovat laskavosti jen kvůli dvěma letním dnům přátelství a výměně několika více či méně svévolných názorů.

*Autor: Roberto Bolaño, dílo: Divocí detektivové, překladatel: Anežka Charvátová, rok překladu: 2008.*

#### 2.2.4.2 Superlativ absolutní *altísim*\* v subkorpusu *PressEurop*

Co se týče subkorpusu žurnalistických textů, byl nalezen pouze 1 výskyt, ve kterém ale překladatel vyjádřil absolutní míru vlastnosti úspěšně (ukázka č. 24).

24.

Španělský text:

Desde julio de 2010 comanda un formidable Servicio Europeo de Acción Exterior, con 3.000 diplomáticos de **altísimo** nivel profesional, que no tiene realmente a quien servir, porque le falta la unidad y la voluntad políticas que conforman una identidad y una personalidad internacionales.

Český překlad:

Od července 2010 velí ohromnému aparátu Evropské služby pro vnější činnost, která čítá 3 000 **špičkových** diplomatů. Služba, která nikomu neslouží, jelikož chybí jednota a politická vůle, z níž by vzešla identita a mezinárodní subjektivita.

*Autor: Lluís Bassets, článek: Evropa se už jen dívá, překladatel: neuveden, rok překladu: 2012.*

### **2.2.4.3 Superlativ absolutní *altísim*\* v subkorpusu Subtitles**

Po zadání pokročilého dotazu [word=".\*altísim.\*"] v rámci titulkového subkorpusu *Subtitles* byl nalezen pouze 1 výsledek, ve kterém byl španělský superlativ absolutní přeložen pomocí příslovce a přídavného jména: *velmi vysoké* (ukázka č. 25).

**25.**

Španělský text:

**Hay que operarla inmediatamente porque el riesgo de que se produzca una lesión de columna es *altísimo*.**

Český překlad:

**Je třeba okamžitě ji operovat. Protože nebezpečí, že dojde k újmě, je *velmi vysoké*.**

*Autor: neuveden, film: Camino, překladatel: neuveden, rok překladu: 2008.*

## 2.2.5 Superlativ absolutní *bellisim*\*

### 2.2.5.1 Superlativ absolutní *bellisim*\* v subkorpusu *Core*

Po zadání pokročilého dotazu [word=".\*bellisim.\*"] bylo zjištěno, že převažuje tendence překládat tento superlativ absolutní pomocí předpony *pře-* a konkrétního přídavného jména, jako například slovy *překrásný* či *přenádherný* (ukázka č. 26). Dále byl u velké části výskytů výraz přeložen pouze pomocí přídavného jména *nádherný* (ukázka č. 27). Obyčejným přídavným jménem bez jakékoli předpony či přípony, která by intenzitu dané vlastnosti zvyšovala, bylo přeloženo celkem 15 výskytů ze 40. Avšak zaznamenány byly i mnohem pestřejší překlady, jako například v ukázce č. 28, kde byl výraz *bellisim*\* přeložen celou vedlejší větou. V následující tabulce je uveden počet výskytů různých překladů superlativu absolutního *bellisim*\*

způsob překladu	počet výskytů
předpona <i>pře</i> + <i>nádherný</i> / <i>krásný</i>	20
přídavné jméno (např. <i>nádherný</i> )	15
ostatní	5

Tabulka č. 13: Frekvence různých překladů superlativu absolutního *bellisim*\*

#### 26.

##### Španělský text:

Habían hecho una entrada espectacular, vestidos ambos de negro, ella **bellísima** en su traje de chaqueta con falda corta, escoltada por la silueta oscura y delgada de Lorenzo Quart.

##### Český překlad:

Jejich příchod vzbudil všeobecný zájem: oba byli oblečení v černém, ona **překrásná** v kostýmu s krátkou sukní a vedle ní tmavá štíhlá postava Lorenza Quarta.

*Autor: Arturo Pérez-Reverte, dílo: Kůže na buben, překladatel: Vladimír Medek, rok překladu: 2004.*

#### 27.

##### Španělský text:

Aunque, desde que aquella figura protectora **bellísima**, de su infancia, se eclipsó de la casita de César Nicolás Penson, quizás la noción de felicidad se evaporó también de la vida de Urania.

##### Český překlad:

I když od okamžiku, kdy se z domku v ulici Césara Nicoláse Pensonova vytratila ta **nádherná** postava, ochránkyně jejího dětství, se možná z Uraniina života vypařil i pojem štěstí.

*Autor: Mario Vargas Llosa, dílo: Kozlova slavnost, překladatel: Petr Zavadil, rok překladu: 2006.*

28.

Španělský text:

Tú podrías hacer el coro; te imagino **bellísima** con un peplo, levantando los brazos desnudos hacia el Olimpo, y los dioses roncando allá arriba, absolutamente borrachos.

Český překlad:

Ty bys mohla dělat chór: měla bys na sobě peplos, **ve kterém by ti to úchvatně slušelo**, a zvedala bys obnažené paže k Olympu, na němž by chrápali namol opilí bohové."

*Autor: Arturo Pérez-Reverte, dílo: Vlámský obraz, překladatel: Bronislava Skalická, rok překladu: 1997.*

#### **2.2.5.2 Superlativ absolutní *bellísim*\* v subkorpusu *PressEurop***

Korpusová analýza superlativu absolutního v rámci titulkového subkorpusu *PressEurop* nebyla úspěšná. Po zadání pokročilého dotazu [word=".\*bellísim.\*"], omezení hledání na španělsko-české texty a subkorpus *PressEurop*, nebyl nalezen žádný výsledek.

#### **2.2.5.3 Superlativ absolutní *bellísim*\* v subkorpusu *Subtitles***

Korpusová analýza superlativu absolutního v rámci titulkového subkorpusu *Subtitles* nebyla úspěšná. Po zadání pokročilého dotazu [word=".\*bellísim,.\*"], omezení hledání na španělsko-české texty a subkorpus *Subtitles*, nebyl nalezen žádný výsledek.

## 2.2.6 Výsledky první korpusové analýzy

Během první korpusové analýzy bylo provedeno 5 dílčích analýz ve 3 subkorpusech pomocí Českého národního korpusu.

V případě beletristického subkorpusu *Core* byl vždy nalezen dostatečný počet výskytů, můžeme tedy říci, že v beletristických textech se španělský superlativ absolutní využívá hojně. Pro dílčí korpusovou analýzu bylo vždy zvoleno 40 náhodných výskytů. Na základě rozboru těchto výskytů došlo k závěru, že španělský superlativ absolutní může být přeložen několika způsoby a neexistuje žádné pravidlo, kterým by se překladatel měl řídit. Prvním způsobem je přeložení pomocí přídavného jména (*dlouhatánský*), příslovce (*příšerně*), spojení příslovce a přídavného jména (*mimořádně dlouhý*), 2 stejných příslovčí za sebou (*mnoho mnoho*), 2 stejným přídavných jmen za sebou (*krásná krásná*) nebo celé fráze (*dotýkala se samých hvězd*), jež se nějakým způsobem snaží vyjádřit absolutní míru vlastnosti, kterou superlativ absolutní vyjadřuje. Druhým způsobem je přeložení pomocí obyčejného přídavného jména v prvním stupni (*dlouhý*). Třetí cestou je potom způsob, kdy překladatel superlativ absolutní nepřeloží a do textu ho vůbec nezahrne. Tento způsob ale není tak častý, jako předchozí dva.

Co se týče subkorpusu *PressEurop*, neboli subkorpusu žurnalistických publikací, zde byla analýza spíše neúspěšná. Důvodem je žádný nebo velmi nízký počet výskytů superlativu absolutního. Můžeme tedy říci, že v žurnalistických článcích se superlativ absolutní vyskytuje jen zřídka nebo vůbec. Příčinou může být to, že takový článek by měl být spisovný a užití superlativu absolutního je zde vyhodnoceno jako nevhodné.

V případě titulkového subkorpusu *Subtitles* analýza také nebyla úspěšná. Důvodem je opět nulový nebo nízký počet výskytů, u kterého byl stejně překlad velmi často vynechán. Zde příčinou může být časová úspora či pouhý fakt, že herec ve filmu dokáže vyjádřit intenzitu svého proslovu nejen pomocí slov, ale například pomocí mimiky, řeči těla či emocí.

## 2.3 Korpusová analýza česko-španělských textů

Tato korpusová analýza se soustředí na španělský překlad českých textů, přesněji na překlad českých příslovčí a přídavných jmen, která nějakým způsobem vyjadřují, nebo se snaží vyjádřit, absolutní míru vlastnosti. Jedná se o česká příslovce a přídavná jména, která již byla zjištěna při předchozí korpusové analýze česko-španělských textů a která byla indikována jako způsob překladu španělského superlativu absolutního. Z těchto českých příslovčí a přídavných jmen bude mnou zvoleno 5 zástupců, v jejichž španělském překladu bude zkoumána přítomnost superlativu absolutního, a to v rámci beletristického subkorpusu *Core* s omezením hledání na česko-španělské texty. Cílem zkoumání je zjistit, zda překladatel, který překládá český text obsahující příslovce či přídavné jméno vyjadřující absolutní míru vlastnosti, inklinuje k překladu pomocí španělského superlativu absolutního či nikoliv.

### 2.3.1 Přídavné jméno *překrásn*\*

Po zadání pokročilého dotazu [word=".\*překrásn.\*"] bylo nalezeno a následně analyzováno celkem 45 výskytů. Během analýzy bylo zjištěno, že celkem ve 35 španělských překladech bylo využito přídavné jméno prvního stupně, jako například *bello*, *hermoso* či *maravilloso* (ukázka č. 29). Pouze v 10 případech bylo přídavné jméno *překrásn*\* přeloženo pomocí španělského superlativu absolutního, a to sice pomocí *hermosísimo/a* v 8 případech a *bellísimo/a* ve 2 případech (ukázka č. 30). Ukázky č. 30 a 31 pochází ze stejné knihy, je tedy zajímavé, že v jednom případě využila Patricia Gonzalo de Jesús pro překlad superlativu absolutní a v druhém pouze pozitiv přídavného jména. Naopak v ukázkách č. 31 a 32, které také pocházejí ze stejné knihy, bylo české přídavné jméno přeloženo vždy pomocí superlativu absolutního. Z toho vyplývá, že překladatelské postupy se liší.

způsob překladu	počet výskytů
superlativ absolutní	10
ostatní	35

Tabulka č. 14: Frekvence různých způsobů překladu přídavného jména *překrásn*\*

29.

Český text:

...má obnažen **překrásný** prs, a tady ty náruživé, bezedné oči-Prokop ji poznal.

Španělský překlad:

...tenía su **hermoso** pecho desnudo, y, ahí , esos ojos apasionados, abisales ... Prokop la reconoció.

*Autor: Karel Čapek, dílo: Krakatit, překladatel: Patricia Gonzalo de Jesús, rok překladu: 2010.*

30.

Český text:

Byla **překrásná**, vytáhla se jaksi a skoro veličensky se uzavřela v sebe;

Španělský překlad:

Era **hermosísima**: se estiró y se encerró en sí misma con gesto autoritario;

*Autor: Karel Čapek, dílo: Krakatit, překladatel: Patricia Gonzalo de Jesús, rok překladu: 2010.*

31.

Český text:

Tato **překrásná** nešťastná dívka mi darovala život, umožnila mi útěk a vyhnout se šílenství, jež na mě čekalo v předhusovském bratrstvu.

Španělský překlad:

Esa **hermosísima** infeliz me había dado la vida, me había permitido huir y evitar la locura que me esperaba en la hermandad prehusita.

*Autor: Miloš Urban, dílo: Las siete iglesias, překladatel: Kepa Uharte Mendicoa, rok překladu: 2005*

32.

Český text:

Byl to vnitřek kostela s body světýlek, které by vám, kdybyste je pospojoval, vykreslily interiér **překrásné**, vznešené, posvátné stavby.

Španělský překlad:

Después volví a oír aquél sonido de cascos y de repente supe a qué me recordaba aquella aparición luminosa: el interior de una iglesia; los puntos de luz y ruidos, formarían el interior del hermosísimo, elevado y santo edificio.

*Autor: Miloš Urban, dílo: Las siete iglesias, překladatel: Kepa Uharte Mendicoa, rok překladu: 2005*

### 2.3.2 Přídavné jméno *dlouhatánsk*\*

V případě zadání pokročilého dotazu [word=".\*dlouhatánsk.\*"] byly vyfiltrovány pouze 4 výsledky, z nichž pouze v jednom byl přítomen španělský superlativ absolutní (ukázka č. 33). Ve 2 případech bylo české přídavné jméno *dlouhatánsk*\* přeloženo pomocí



španělského přídavného jména *largo/a* (ukázka č. 34) a v 1 případě pomocí celé fráze, a to sice: *hasta el cielo*.

způsob překladu	počet výskytů
superlativ absolutní	1
ostatní	3

Tabulka č. 15: Frekvence různých způsobů překladu přídavného jména *dlouhatánsk\**

33.

Český text:

Ano, dotvrdil jsem: potom je ovšem nejenom Čechura, ale i jeho žena bezpochybně původem šumavský trpaslík, neboť spávat za sebou je atavistický zvyk všech tamních trpaslíků, kteří si ostatně v minulosti své chatrče nikdy nestavěli na půdorysu kruhu či čtverce, nýbrž vždy na půdorysu **dlouhatánského** obdélníku, protože nejen manželé, ale celé rody byly zvyklé spávat v dlouhém řetězu za sebou.

Španělský překlad:

Claro, intervino yo: pero entonces no sólo Cechura es de origen pigmeo sino también su mujer, porque dormir uno tras otro es una costumbre atávica de todos los pigmeos de las montañas que, por lo demás, en el pasado no construían nunca sus chozas en forma de círculo o de cuadrado, sino en forma de **larguísimo** rectángulo, porque no sólo los matrimonios, sino los clanes enteros, acostumbraban a dormir en una larga cadena uno tras otro.

Autor: Milan Kundera, dílo: *La broma*, překladatel: Fernando de Valenzuela, rok překladu: 1994.

34.

Český text:

A od těch dob až do dneška má jeřáb tak **dlouhatánský** zobák.

Španělský překlad:

Por eso las grullas tienen el pico **largo**.

Autor: Oldřich Kašpar, dílo: *Por qué los indios temen el canto del búho y otras leyendas mexicanas*, překladatel: Ludmila Holková, rok překladu: 2006.

### 2.3.3 Přídavné jméno *předlough\**

Po zadání pokročilého dotazu [word=".\*předlough.\*"] bylo v ČNK nalezeno celkem 15 výsledků. Během analýzy bylo zjištěno, že pouze u 4 případů byl ve španělském překladu přítomen superlativ absolutní, a to sice *larguísimo* (ukázka č. 35). V 11 případech bylo české přídavné jméno přeloženo pomocí španělského přídavného jména *largo* nebo spojení příslovce a přídavného jména *muy largo* (ukázka č. 36). Frekvence těchto 2 způsobů překladu českého výrazu *předlough\** je demonstrována v tabulce č. 16 na následující straně.

způsob překladu	počet výskytů
superlativ absolutní	4
ostatní	11

Tabulka č. 16: Frekvence různých způsobů překladu přídavného jména *předlouh*\*

35.

Český text:

Najednou viděl ... tu jistou olovnatou sůl, a rázem se mu rozvinul zmatený film paměti: **předlouhý**, zuřivý zápas v laboratoři s tou těžkou, tupou, netečnou látkou;

Španělský překlad:

De repente vio ... cierta sal plúmbea, y de golpe se desenrolló la confusa película de su recuerdo: una **larguísima**, furiosa lucha en el laboratorio con esa pesada, ruda, apática sustancia;

*Autor: Karel Čapek, dílo: Krakatit, překladatel: Patricia Gonzalo de Jesús, rok překladu: 2010.*

36.

Český text:

A tak začala dlouhá, **předlouhá** pouť do krajiny Anáhuacu.

Španělský překlad:

Y así empezó la larga, **muy larga** peregrinación a la región de Anáhuac que duró decenas de años, siglos.

*Autor: Oldřich Kašpar, dílo: Por qué los indios temen el canto del búho y otras leyendas mexicanas, překladatel: Ludmila Holková, rok překladu: 2006.*

#### 2.3.4 Přídavné jméno *samotn*\*

Po zadání pokročilého dotazu bylo vyhledáno celkem 12 výskytů obsahujících přídavné jméno *samotný*, *samotná* či *samotné*. Na první pohled vypadá výraz *samotný* jako obyčejné přídavné jméno, tak proč by se v jeho překladu měl vyskytovat španělský superlativ absolutní? Důvodem je skutečnost, že přídavné jméno *samotný/á/é* má v daných situacích funkci zdůraznění podstatného jména, které jej následuje. Jako například *sám král*, *samotný císař* či *samotné nebe*. Při korpusové analýze tohoto přídavného jména došlo k zajímavému zjištění, a to sice, že v 5 případech ze 12 bylo přídavné jméno přeloženo pomocí superlativu absolutního *mismísimo* (ukázka č. 37), a to i přesto, že nevyjadřuje absolutní míru vlastnosti. Ve zbylých případech byl výraz přeložen pomocí přídavného jména *mismo* (ukázka č. 38), nebo byl jeho překlad úplně vynechán. Význam přídavného jména *samotný* v ukázkách č. 37 a 38 je naprosto stejný. I přesto jej překladatel Miloš Urban přeložil v první ukázce pomocí

superlativu absolutního, a v druhé ukázce pomocí pozitivu přídavného jména. Můžeme tedy říci, že vždy záleží na tom, jak situaci subjektivně vyhodnotí překladatel a neexistuje zde žádné pravidlo, které by určovalo, kdy je výraz přeložen pomocí superlativu absolutního či jiného jazykového prostředku.

způsob překladu	počet výskytů
superlativ absolutní	5
ostatní	7

Tabulka č. 17: Frekvence různých způsobů překladu přídavného jména *samotn*\*

37.

Český text:

Mám za to, že její podobiznu vytesal **samotný** Petr Parlér, zatímco ostatní ženy přenechal najatým sochařům.

Španělský překlad:

Me parece que quien esculpió su imagen fue el **mismísimo** Petr Parlér, que dejó que de las demás mujeres se encargaran los escultores a sueldo.

*Autor: Miloš Urban, dílo: La sombra de la catedral, překladatel: Kepa Uharte Mendicoa, rok překladu: 2006.*

38.

Český text:

Rámus se zdá otrásat vesmírem, jako by **samotný** Auriga devětkrát zapráskal bičem.

Španělský překlad:

El ruido parece estremecerse por el universo, como si el **mismo** Auriga chasqueara nueve veces con su látigo.

*Autor: Miloš Urban, dílo: El mago del agua, překladatel: Kepa Uharte Mendicoa, rok překladu: 2008.*

### 2.3.5 Spojení 2 příslovci *strašně moc*

Při korpusové analýze spojení *strašně moc* bylo analyzováno celkem 5 výskytů vyfiltrovaných Českým národním korpusem. Nejspíše bychom očekávali, že toto spojení bude přeloženo pomocí superlativu absolutního, jelikož vyjadřuje rozhodně vyšší míru vlastnosti než samotné *strašně* nebo samotné *moc*. Avšak superlativ absolutní byl ve španělském překladu spojení *strašně moc* přítomen pouze ve 2 případech z 5, viz ukázka č. 39. V ostatních případech bylo spojení přeloženo například pomocí příslovce *mucho* (ukázka č. 40).

Frekvence těchto 2 způsobů překladu českého výrazu *předlouh\** je demonstrována v následující tabulce.

způsob překladu	počet výskytů
superlativ absolutní	2
ostatní	3

Tabulka č. 18: Frekvence různých způsobů překladu spojení *strašně moc*

39.

Český text:

Vůbec jsem netušil, že se objeví dnes na tom duelu a provede tohle, a teď jsem **strašně moc** rád, že to ten mizera udělal, musíš mi věřit“.

Španělský překlad:

No me imaginaba de ninguna manera que aparecería hoy en el duelo y haría esto, y ahora me alegro **muchísimo** de que el muy desgraciado lo hiciera, debes creerme.

*Autor: Miloš Urban, dílo: Lord Mord, překladatel: Kepa Uharte Mendicoa, rok překladu: 2009.*

40.

Český text:

**Strašně moc** mě zajímalo, kdo to propek jemu, ale na to jsem se neptala, už trapoval do kopce na omládlejch nohách, já to vzala zkratkou po Radničních schodech, jenomže tudy to bylo delší, navíc mi v hlavě strašila dědkova mobilová vopruzovačka:

Španělský překlad:

Me interesaba **mucho** saber quién se lo había chivado, pero no se lo pregunté. Él subía por la colina a buen ritmo, como si hubiese rejuvenecido, yo atajé por las escaleras del ayuntamiento, pero resultó ser un camino más largo, porque no podía quitarme de la cabeza la musiquilla del móvil del viejo:

*Autor: Miloš Urban, dílo: La sombra de la catedral, překladatel: Kepa Uharte Mendicoa, rok překladu: 2006.*

### 2.3.6 Výsledky druhé korpusové analýzy

V třetí kapitole praktické části bylo provedeno 5 korpusových analýz, jejichž cílem bylo zjistit, zda překladatel, který překládá český text obsahující příslovce či přídavné jméno vyjadřující absolutní míru vlastnosti, inklinuje k překladu pomocí španělského superlativu absolutního či nikoliv. Pro korpusovou analýzu bylo zvoleno přídavné jméno *překrásný/á/é*, *dlouhatánský/á/é*, *předlouhý/á/é*, *samotný/á/é* a spojení 2 příslovcí *strašně moc*. Na základě analýzy byla vytvořena tabulka, která znázorňuje, v kolika případech z celkového počtu byl při překladu využit španělský superlativ absolutní.

<b>přídavné jméno/příslovce</b>	<b>počet výskytů přeložených superlativem absolutním</b>	<b>celkový počet výskytů</b>
<i>překrásn*</i>	10	45
<i>dlouhatánsk*</i>	1	4
<i>předlouh*</i>	4	15
<i>samotn*</i>	5	12
<i>strašně moc</i>	2	5

Tabulka č. 19: Počet výskytů přeložených superlativem absolutních z celkového počtu výskytů

Na základě výsledků korpusové analýzy můžeme říci, že překladatel, který se snaží přeložit česká přídavná jména či příslovce vyjadřující absolutní míru vlastnosti, volí cestu překladu pomocí superlativu absolutního jen velmi zřídka. Raději pro překlad využije obyčejné přídavné jméno v prvním stupni, tedy pozitiv.

## Závěr

Španělský superlativ absolutní je jev, díky kterému můžeme ve španělštině vyjádřit maximální míru vlastnosti. V českém jazyce jazykový prostředek pro vyjádření absolutní míry vlastnosti neexistuje, a právě proto se překlad superlativu absolutního stal předmětem této práce. Zabývat se překladem superlativu absolutního je velmi zajímavé, jelikož způsoby jeho přeložení jsou velmi různorodé. Důvodem je již zmíněná absence jazykového prostředku pro vyjádření absolutní míry vlastnosti v českém jazyce. Neexistují žádná pravidla, jimiž by se překladatel mohl řídit, a tak vždy překládá podle svého subjektivního usouzení. Některý překladatel vyhodnotí superlativ absolutní jako důležitou součást textu a snaží se ho co nejlépe vyjádřit, jiný překladatel ho naopak úplně z textu vypustí. Důležitým faktorem je také subjektivní vnímání absolutní míry dané vlastnosti. Každý překladatel může vnímat a vyjádřit absolutní míru vlastnosti úplně jinak.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části, a to sice teoretickou a praktickou. V teoretické části byla v obecné rovině představena charakteristika, klasifikace a stupňování přídavných jmen a následně byl velmi podrobně rozebrán superlativ absolutní. V praktické části byly provedeny 2 korpusové analýzy, jejichž cílem bylo potvrdit či vyvrátit hypotézy stanovené v úvodu práce. První korpusová analýza zkoumala způsoby, kterými je španělský superlativ absolutní překládán do českého jazyka, a druhá korpusová analýza naopak zkoumala, zda se ve španělském překladu českých příslovcí a přídavných jmen vyskytuje superlativ absolutní.

Prvním cílem analýzy španělsko-českých textů bylo zjištění frekvence superlativu absolutního podle typu textu, tedy podle subkorpusu. Beletrii totiž odpovídá subkorpus *Core*, žurnalistickým publikacím subkorpus *PressEurop* a titulkovým textům, které představovaly zástupce mluveného diskurzu, subkorpus *Subtitles*. Na základě analýzy a počtu výskytů, které byly vyhledány po zadání dotazu, se došlo k závěru, že v beletristických textech je superlativ absolutní využíván velmi hojně, naopak v žurnalistických publikacích a titulkách se superlativ absolutní používá méně často. Toto zjištění není velkým překvapením, neboť v mluveném diskurzu, tedy například ve filmu, můžeme to, co říkáme, doplnit mimikou nebo třeba řečí těla. Nemusíme tedy vyslovit konkrétní superlativ absolutní, abychom vyjádřili absolutní míru vlastnosti. Co se týče žurnalistických článků, zde je hlavním cílem předat informaci. Článek by měl být hlavně přesný a výstižný, a tak zde není superlativ absolutní potřebný. Naopak pro beletristické texty, ve kterých je často vyprávěn příběh nebo je důkladně popisována nějaká konkrétní situace, je superlativ absolutní vhodný a krásně dokreslí situaci či vyjádří pocity

postavy. Nicméně je třeba uvést, že dané závěry je třeba relativizovat k textům, které byly analyzovány. Nevylučujeme, že analýza provedená na textech jiných nežli těch, které jsou součástí paralelního korpusu Intercorp, by nemohla vést k závěrům jiným.

Druhým cílem analýzy španělsko-českých textů bylo porovnat způsoby překladu superlativu absolutního v jednotlivých subkorpusech. To znamená, určit jazykové prostředky, jimiž je superlativ absolutní v daném subkorpusu přeložen. Tato analýza byla neúspěšná. Důvodem byl nízký či nulový počet výskytů v subkorpusech *PressEurop* a *Subtitles*. Beletristický subkorpus *Core* by nebylo možné s čím porovnat, a tak nemůžeme říct, zda se způsoby překladu superlativu absolutního v daných subkorpusech liší.

Cílem druhé korpusové analýzy bylo zjistit, zda překladatel, který překládá český text obsahující příslovce či přídavné jméno vyjadřující absolutní míru vlastnosti, inklinuje k překladu pomocí španělského superlativu absolutního či nikoliv. Během analýzy byly zpozorovány, jak překlady pomocí superlativu absolutního, tak překlady pomocí jiných jazykových prostředků, jako například pomocí obyčejného přídavného jména, které převažovaly. Ačkoliv obyčejné španělské přídavné jméno v prvním stupni či příslovce absolutní míru vlastnosti nevyjadřuje, překladatel českého přídavného jména či příslovce vyjadřujícího absolutní míru vlastnosti jej volí ve většině případů. Můžeme tedy říci, že pokud překládáme český text do španělského jazyka, superlativ absolutní spíše není přítomen.

Nakonec tedy můžeme říci, že existují různé způsoby překladu superlativu absolutního, ať už ze španělského jazyka do češtiny nebo naopak, a není možné definovat, jaký je ten správný. Překlad vždy záleží na daném textu a úsudku překladatele. A právě proto, že pro překlad superlativu neexistují v českém jazyce žádná pravidla, je jeho překlad tak zajímavým tématem.

## Resumen

Esta tesis se dedica a los medios correspondientes del superlativo absoluto en la lengua checa. Como el superlativo absoluto no existe en la lengua checo, es un tema muy atractiva.

Esta tesis se divide en 2 partes. La primera parte es la teórica parte que se dedica a la teoría de los adjetivos y el superlativo absoluto. Primero se describen las características generales, la clasificación y la gradación de los adjetivos y luego se describe la categoría del superlativo absoluto en gran detalle. Es decir, sus características generales, su formación, naturaleza y forma libresca y coloquial. Posteriormente, se describe el contraste de la lengua española con las lenguas eslavas, concretamente con el checo y en menor medida con el polaco. El último capítulo de la parte teórica es el tema de la traducción del superlativo absoluto al checo.

La segunda parte es la parte práctica que contiene 3 capítulos. En el primer capítulo se escogen los 5 superlativos absolutos más frecuentados según *Český národní korpus*. De hecho los primeros 6 superlativos absolutos son elegidos, dado que el segundo superlativo absoluto más frecuentado *Generalísimo* no tiene el significado del superlativo absoluto sino que refiere al dictador Francisco Franco. Los superlativos absolutos son *muchísim\**, *mismísim\**, *larguísimo\**, *altísimo\** y *bellísimo\**. En el segundo capítulo de la parte práctica se realiza un análisis detallado del corpus centrado en las distintas formas de traducir el superlativo absoluto del español al checo. Se examina la traducción de los 5 superlativos absolutos, elegidos en el capítulo anterior, en 3 subcorpus diferentes – *Core* (textos de ficción), *PressEurop* (publicaciones periodísticas) y *Subtitles* (textos de subtítulos). El objetivo del análisis es determinar la frecuencia del superlativo absoluto en los subcorpus individuales y comparar el método de traducción en los subcorpus individuales. En el tercer capítulo se realiza el análisis del corpus en sentido contrario. Esto significa que se enfatizan los textos checos, con énfasis en adjetivos y adverbios que intentan expresar la medida absoluta de la propiedad, y sus traducciones al español. El objetivo del análisis es indicar la presencia o ausencia de un superlativo absoluto en la traducción al español.

En el caso del análisis de corpus de textos checo-españoles, concluimos que el superlativo absoluto es muy utilizado en textos de ficción, por el contrario en el subcorpus *PressEurop* y *Subtitles* se utiliza muy poco o no se usa en absoluto. En cuanto al análisis que se ocupa de los métodos de traducción en los subcorpus individuales, este análisis no tuvo éxito. La razón fue el bajo o nulo número de apariciones del superlativo absoluto en los



subcorpus *PressEurop* y *Subtitles*, porque entonces no era posible comparar los diferentes subcorpus. Con respecto al análisis de corpus de textos español-checos, durante el análisis se observaron tanto las traducciones que utilizan el superlativo absoluto como las que utilizan otros medios lingüísticos (adjetivo positivo), que superaron. Así que, podemos decir que si traducimos un texto checo al español, el superlativo absoluto está bastante ausente.

Al final, entonces, podemos decir que hay diferentes formas de traducir el superlativo absoluto, ya sea del español al checo o viceversa, y no es posible definir cuál es la correcta. La traducción siempre depende del texto dado y del juicio del traductor. Y precisamente porque no hay reglas para la traducción del superlativo en el idioma checo, su traducción es un tema tan interesante.

## Seznam použité literatury

ALARCOS LLORACH, Emilio. *Gramática de la lengua española*. Madrid: Espasa-Calpe, S. A., 1999. ISBN 84-239-7922-9.

GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Gramática didáctica del español*. Madrid: Ediciones SM, 1997. ISBN 84-348-5440-6.

RAE. *Nueva gramática de la lengua española: Morfología y Sintaxis*. Madrid: España Libros, 2009. ISBN 978-84-670-3245.

ŠTÍCHA, František. *Akademická gramatika spisovné češtiny*. Praha: Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2205-9.

NOWIKOW, Wiaczesław. *Gramática contrastiva español-polaco*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2017. Manufactura Hispánica Lodziense. ISBN 978-83-8088-699-5.

ZAVADIL, Bohumil a Petr ČERMÁK. *Mluvnice současné španělštiny: lingvistický interpretační přístup*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1641-4.

## **Elektronické zdroje**

ROSEN, A. – VAVŘÍN, M. – ZASINA, A. J.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 14 z 31. 1. 2022*. Ústav Českého národního korpusu, FF UK, Praha 2022. Dostupný z WWW <http://www.korpus.cz>, vyhledáváno ve dnech 10.03.2022 - 15.4.2022